

Natuurwaardenonderzoek Delflandplein- Staalmanplein

Gemeente Amsterdam
Dienst Ruimtelijke Ordening

**Planteam Groen, ecologie, Stedelijke
recreatie en Water**

December 2009

Inhoud

1. Samenvatting en conclusies	3
2. Inleiding	4
3. Kaders	5
4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie.....	8
5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna	10
6. Consequenties natuurwetgeving	11
7. Kansen voor natuur	13

1. Samenvatting en conclusies

Voor de ontwikkelingen, die in het bestemmingsplan van het Delflandplein en het Staalmanplein mogelijk worden gemaakt is een natuurwaardenonderzoek gedaan. De voornaamste conclusies zijn:

- gezien het jaargetijde dat de opdracht werd uitgevoerd was actualisatie van het veldwerk niet goed mogelijk; voor het onderzoek is gebruik gemaakt uit eerder verzamelde gegevens. Voor vleermuizen is in ieder geval nader onderzoek nodig. Door de aanwezigheid van goed foerageergebied en geschikte gebouwen is de kans groot dat deze in het gebied verblijven. Indien er vleermuizen in de gebouwen worden aangetroffen is een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig. Wanneer er voldoende mitigerende en compenserende maatregelen worden getroffen zal deze naar verwachting worden verkregen.
- de broedvogels kunnen worden ontzien door rekening te houden met de broedtijd;
- De vaste verblijfplaatsen van huismussen zijn echter ook buiten de broedtijd beschermd. Ook hier moeten maatregelen worden getroffen om de populatie in het plangebied te behouden en wordt nader onderzoek naar mogelijke kolonies geadviseerd.
- voor de aanwezige zoogdieren geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen.

Aanbevolen wordt om de openbare ruimte zodanig in te richten dat er een aantrekkelijke biotoop voor vleermuizen en vogels ontstaat.

Ligging plangebied

2. Inleiding

Het project

Het bestemmingsplan voor de omgeving van het Delflandplein en het Staalmanplein wordt gewijzigd om stedelijke vernieuwing mogelijk te maken. Een deel van de bestaande bebouwing wordt gesloopt en in de nieuwbouw komen onder meer woningen, kantoren, winkels en bedrijven. Ook wordt een nieuwe onderdoorgang (met detailhandel en parkeervoorzieningen) onder de A10 gerealiseerd. Stedelijke verdichting en optimalisering grondgebruik zijn de doelstellingen.

Werkwijze

Deze toets behandelt eerst de wettelijke en beleidskaders. Daarna volgt een beschrijving van het gebied en de soorten die er voorkomen dan wel verwacht kunnen worden. Vervolgens worden de effecten die de voorgenomen ingreep heeft op de aanwezige soorten behandeld. Daarna volgt met welke mitigerende maatregelen deze effecten beperkt kunnen worden en of er een ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet nodig is. Gezien het jaargetijde was er slechts beperkt veldbezoek mogelijk.

Eerder onderzoek

Voor de Ecologische Atlas Amsterdam worden sinds 1995 gegevens verzameld van de volgende soortgroepen: zoogdieren, broedvogels, reptielen, amfibieën, vissen, dagvlinders, libellen, sprinkhanen en krekels. Naast deze gegevens zijn de resultaten van eerdere natuurtoetsen gebruikt:

- Natuurtoets bij het stedelijk vernieuwingsproject Delflandplein/Staalmanplein; oktober 2003.
- Natuurtoets bij artikel 19.2 Hart Staalmanplein; september 2006.

Ligging van het plangebied en afbakening

De plangebieden liggen in het Stadsdeel Amsterdam Slotervaart, een deel van de A10 en de spoorbaan maken deel uit van het plangebied. Het ligt tussen de Amersfoortcoördinaten 116.8, 484.4 en 118.1, 485.1. Het wordt begrensd door de Slotervaart, de Westlandgracht, de Johan Huizingalaan en de Vlaardingenlaan.

3. Kaders

Wettelijk kader

Gebiedsbescherming - Natuurbeschermingswet 1998: Natura 2000

Vogelrichtlijngebieden in de nabijheid zijn: het Naardermeer en het IJmeer. Deze gebieden maken deel uit van de Europese ecologische hoofdstructuur (Natura 2000). Indien er effecten op een Natura 2000-gebied in de omgeving te verwachten zijn, is een passende beoordeling nodig.

Soortbescherming

In april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht geworden. In februari 2005 heeft er door middel van een Algemene Maatregel van Bestuur een aanpassing plaatsgevonden. Door de Dienst Regelingen is in augustus 2009 een 'Uitleg over de aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet' uitgebracht. Uit de Flora- en faunawet kunnen we de voor dit advies relevante artikelen als volgt samenvatten:

Artikel 2 behandelt de algemene, voor iedereen geldende zorgplicht, voor alle in het wild levende dieren, inclusief hun leefomgeving en voor alle planten en hun groeiplaats. Lid 2 stelt dat handelingen waarvan redelijkerwijs kan worden aangenomen dat men de nadelige gevolgen voor de natuur kan weten of vermoeden, voorkomen moeten worden. Voor zover die gevolgen niet voorkomen kunnen worden moeten de effecten van die handelingen worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Artikelen 8 tot en met 13 zijn verbodsbepalingen waarin de mogelijk nadelige handelingen worden genoemd. Het betreft zowel evident nadelige handelingen, zoals doden of vernielen van nesten, als indirect nadelige handelingen, zoals aantasting van de leefomstandigheden, verstoring of verontrusting.

Par. 1	<i>Bepalingen betreffende planten op hun groeiplaats</i>
art. 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Par. 2	<i>Bepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving</i>
art. 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
art. 10	Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
art. 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
art. 12	Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.
art. 13	Het is verboden planten of producten van planten, of dieren (...) behorende tot een beschermde inheemse of beschermde uitheemse plantensoort onderscheidenlijk een beschermde inheemse of beschermde uitheemse diersoort (...) te vervoeren, ten vervoer aan te bieden, af te leveren (...) of onder zich te hebben.

Artikel 75 gaat over de mogelijkheden van vrijstelling of ontheffing. Op grond van artikel 75, lid 5, van de Flora- en faunawet worden ontheffingen slechts verleend wanneer er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort. Op grond van artikel 75, lid 6, aanhef en onder c, wordt in het geval van soorten die zijn opgenomen op bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, ontheffing slechts verleend wanneer er, naast de voorwaarde dat geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort, geen andere bevredigende oplossing bestaat en met het oog op andere, bij algemene maatregel van bestuur aan te wijzen, belangen.

Voor een ontheffingsaanvraag voor de soorten uit tabel 3 en voor vogels is een uitgebreide toets nodig. Deze bevat de volgende drie criteria:

1. er is geen andere bevredigende oplossing;
2. er is een dwingende reden van groot openbaar belang
3. doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;

Als het gaat om een ontheffingsaanvraag in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling wordt ook getoetst op het criterium:

- de werkzaamheden moeten zodanig uitgevoerd worden dat er sprake is van 'zorgvuldig handelen'.

Ontheffing kan voor een periode van vijf jaar worden aangevraagd.

Aan de ontheffing kunnen voorwaarden worden verbonden die betrekking hebben op mitigerende maatregelen of compensatie.

De AMvB onderscheidt drie beschermingsregimes en niet beschermde soorten. Voor vogels geldt een apart regime. Globaal is de betekenis als volgt:

Tabel 1	Algemene soorten	Een ontheffingsaanvraag is niet nodig bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen
Tabel 2	Overige soorten	Een ontheffingsaanvraag is niet nodig bij bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik en ruimtelijke ontwikkelingen, mits er voor de uitgevoerde activiteiten een gedragscode is afgesproken met het Ministerie van LNV
Tabel 3	Soorten bijlage IV Habitatrichtlijn/Bijlage 1 AMvB	Als er activiteiten worden ondernomen die zijn te kwalificeren als ruimtelijke ontwikkeling geldt voor soorten in tabel 3 geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor soorten van de Habitatrichtlijn is het niet mogelijk om op grond van 'Ruimtelijke ontwikkeling' ontheffing aan te vragen, dit kan alleen met een belang uit de Habitatrichtlijn: 'Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten'.
	Vogels	Voor vogels geldt een afzonderlijk beschermingsregime. Gedurende de broedtijd zijn nesten beschermd. Voor een aantal soorten geldt het nest als een vaste verblijfplaats, dit is ook buiten het broedseizoen beschermd. Ook voor vogels geldt dat er alleen ontheffing kan worden gevraagd met een belang uit de Vogelrichtlijn.
	Niet beschermde soorten	Voor alle soorten geldt de zorgplicht

Bestendig beheer en onderhoud wil zeggen, dat de activiteiten bestaan uit de **voortzetting** van een praktijk die is gericht op behoud van de bestaande situatie.

De Gemeente Amsterdam heeft een gedragscode ter goedkeuring bij het Ministerie van LNV ingediend (april 2008), deze is in augustus 2009 goedgekeurd en zal naar verwachting eind 2009 in werking gaan. Met het werken volgens de gedragscode kan een ontheffingsaanvraag voor een aantal soorten worden voorkomen.

Beleidskader

Ecologische Hoofdstructuur: Rijks en Provinciaal beleid

De (P)EHS is een belangrijk middel om de hoofddoelstelling van het natuurbeleid te bereiken: natuur en landschap behouden, versterken en ontwikkelen, als essentiële bijdrage aan een leefbaar Nederland en een duurzame samenleving. De EHS moet er onder meer toe bijdragen dat afspraken over het behoud en het herstel van biodiversiteit worden nagekomen. De Provincie heeft de EHS-opgave verder uitgewerkt. Bij kwantitatieve of kwalitatieve aantasting van de (P)EHS dient volgens in de Nota Ruimte vastgelegde regels gecompenseerd te worden.

Hoofdgroenstructuur: gemeentelijk beleid

In het structuurplan van de gemeente Amsterdam worden een aantal groengebieden planologisch beschermd. Functiewijzigingen zijn mogelijk en moeten aan een toetsingscommissie worden voorgelegd.

Soorten van de Rode lijsten

Eens per tien jaar worden er Rode lijsten opgesteld. Hierop komen soorten die om verschillende redenen sterk achteruitgaan. Voor het Ministerie van LNV zijn de rode lijsten mede richtinggevend voor het te voeren natuurbeleid. Het Ministerie stimuleert dat bij bescherming en beheer van gebieden rekening wordt gehouden met de Rode-lijst-soorten, en dat zo nodig en zo mogelijk aanvullende soortgerichte maatregelen zullen worden genomen. De kwetsbaarheid van een soort speelt een rol bij de beoordeling van een ontheffingsaanvraag Flora- en faunawet. Voor een beschermde soort van de Rode lijst is de afweging diepgaander.

4. Beschrijving van het gebied en inventarisatie

Omgeving

Het plangebied ligt in een stedelijke omgeving, het wordt doorsneden door de A10 en de spoor- en metrolijn.

Het plangebied

De bebouwing bestaat voor een deel uit flatgebouwen van vier tot zeshoog. Een deel van het plangebied is al ontwikkeld (oostelijke deel) of is in ontwikkeling (Staalmanpleinbuurt). Langs de straten staan veelal volgroeide bomenrijen. Het openbaar groen bestaat uit heesters, bomen en gazon. In de kijktuinen tussen de flats is het beeld hetzelfde. De bossages zijn hier op sommige plaatsen zeer dicht. De oevers van de Westlandgracht en de Slotervaart bestaan uit gazon met daarin bomenrijen. Natuurvriendelijk ingerichte oevers zijn er niet. De oevers van de waterpartijen aan beide zijden van de spoorbaan zijn begroeid met riet.

Zoogdieren

Langs de taluds van snelweg en spoorbaan kunnen algemene zoogdieren als konijn, egel, bosmuis, bosspitsmuis en veldmuis het plangebied bereiken en door de open structuur van de bebouwing kunnen deze dieren in vrijwel het hele plangebied aangetroffen worden. Langs de spoorbaan kan ook een wezel of een vos worden aangetroffen.

Verblijfplaatsen van vleermuizen

Voor vleermuizen is er in het plangebied goed foerageergebied: bomenrijen, de taluds van de spoorbaan en de A10, de Slotervaart, de Westlandgracht en vooral de sloot langs het talud van de spoorbaan. Flats, zoals er vele in het plangebied staan bleken in stadsdeel Geuzenveld en Slotermeer geschikt te zijn voor verblijfplaatsen van vleermuizen. Ze gebruikten de kopse kanten van de gebouwen. Door de combinatie van goed foerageergebied in de directe nabijheid en geschikte bebouwing is de kans groot dat er vleermuizen in de gebouwen verblijven.

De aanwezigheid van vleermuizen is alleen vast te stellen door gespecialiseerd onderzoek met batdetectoren in het gedeelte van het seizoen dat vleermuizen actief zijn. Door de Gegevensautoriteit Natuur is een protocol vastgesteld waaraan een vleermuisonderzoek in het kader van de Flora- en faunawet moet voldoen. Het aantal malen dat er waargenomen moet worden is afhankelijk van de te verwachten soorten en het te verwachten gebruik. Op deze plaats in de stad wordt in ieder geval de gewone dwergvleermuis verwacht (zomer- en winterverblijfplaats). Ook andere gebouwbewonende soorten als laatvlieger en meervleermuis zijn mogelijk. In de winter kan de ruige dwergvleermuis ook voorkomen.

Ten Westen van het plangebied zijn in Osdorp boven de Slotervaart in 2008 gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis waargenomen (onderzoek voor Osdorp door Floor van der Vliet van B&D Natuuradvies).

Flatgebouw langs de Vlaardingenlaan, mogelijke verblijfplaats van vlemmuizen op de kopse kant

Broedvogels

In en aan de gebouwen (onder dakpannen, kleine openingen in de muren) kunnen sommige vogels (spreeuwen, huismussen, koolmezen, pimpelmezen) broeden.

Bij een stadsbrede inventarisatie van huismussen is er een kolonie in het plangebied aangetroffen (Honselerdijkstraat). Het onderzoek naar huismussen is in 2005 en 2006 uitgevoerd. Het is mogelijk dat de kolonies zich inmiddels hebben uitgebreid. Ook kunnen de huismussen verdwenen zijn.

In de bossages van de plantsoenen kunnen merel, zanglijster, heggemus en winterkoning broeden. De dicht begroeide delen zijn ook geschikt voor fitis en tjiftjaf. Langs de spoorbaan is het biotoop geschikt voor kleine karekiet.

In de hogere bomen kunnen eksters en kraaien nestelen.

Langs de oevers van de waterpartijen broeden watervogels als wilde eend, meerkoet en waterhoen.

Amfibieën

Bruine en groene kikker en gewone pad kunnen in de waterpartijen worden verwacht, vooral langs de spoorbaan.

Vissen

Beschermde vissen zijn niet te verwachten.

Flora

Beschermde planten zijn niet te verwachten.

Ecologische verbindingen

Voor taluds van de spoorbaan en de spoorbaan functioneren als ecologische verbinding. De meeste dieren verplaatsen zich 's nachts en zoeken overdag dekking in de taluds; op de spoorbaan is het 's nachts rustig. Ook langs het talud van de A10 kunnen grondgebonden dieren zich verplaatsen. In deze route zitten echter meerdere vrijwel onneembare barrières, zodat veel delen geïsoleerd zijn en waarschijnlijk kan er alleen nog een kleine populatie bosmuizen overleven.

5. Ingrepen en analyse van de effecten op flora en fauna

De effecten van de plannen

Door de bouwplannen verdwijnt er leefgebied van een aantal vogelsoorten. Door sloop van gebouwen kunnen er verblijfplaatsen van vleermuizen verdwijnen.

De effecten van de werkzaamheden

Door de werkzaamheden vindt er tijdelijk verontrusting plaats van soorten in de omgeving, met name van broedvogels. Door bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de broedperiode en mitigerende maatregelen goed uit te voeren kan de schade beperkt worden.

Locatie kolonie huismussen

6. Consequenties natuurwetgeving

Gebiedsbescherming

Het plan bevindt zich buiten de Speciale Beschermingszones. Externe werking van het plan op Habitat- of Vogelrichtlijngebieden is niet aannemelijk.

Het plangebied ligt niet in de Provinciale Ecologische Hoofd Structuur (PEHS) en maakt geen deel uit van de Hoofdgroenstructuur van Amsterdam

Soortbescherming, ontheffing Flora- en faunawet

Beschermde soorten

Vleermuizen

Vleermuizen worden door de Flora- en faunawet zwaar beschermd. Indien uit nader onderzoek blijkt dat er vaste (winter- of zomerverblijfplaatsen) in de gebouwen zijn moet er volgens de Flora- en faunawet gehandeld worden. In de gedragscode van de Gemeente Amsterdam staan hiervoor de richtlijnen. Hieronder volgt kort wat de consequenties zouden kunnen zijn.

Bij de sloop moet er rekening gehouden worden met in het gebouw verblijvende vleermuizen. De te treffen maatregelen zijn afhankelijk van het type verblijfplaats.

- Planning van de sloopwerkzaamheden (het mijden van de kwetsbare periodes);
- Het ongeschikt maken van verblijfplaatsen op het juiste moment (zodat vleermuizen voor de sloop kunnen wegtrekken);

Ten tweede moet worden aangetoond dat de functionaliteit van de vaste rust – en verblijfplaatsen behouden blijft. Dat kan door:

- De sloop van gebouwen met geschikte verblijfsplaatsen te faseren;
- In de nieuwbouw voorzieningen aan ter treffen waardoor vleermuizen deze gebouwen weer als verblijfplaatsen kunnen gebruiken, door bijvoorbeeld een deel van een spouwmuur voor vleermuizen toegankelijk te maken.

Eventuele ontheffingsaanvraag verblijfplaatsen van vleermuizen

Voor het verwijderen van vaste verblijfplaatsen is een ontheffing van artikel 11 van de Flora- en faunawet nodig. Omdat vleermuizen soorten zijn die op bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan kan ontheffing alleen aangevraagd worden op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn. Van toepassing op dit project is alleen '*dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*'. Bij de ontheffingsaanvraag zal aangetoond moeten worden, dat met het treffen van mitigerende maatregelen de vleermuizen ontzien kunnen worden en er voldoende alternatieve verblijfsmogelijkheden zijn. Dan zal naar verwachting de ontheffing worden verleend.

Huismussen

De huismus is een in kolonies broedende soort. Meestal maakt hij gebruik van ruimtes onder dakpannen. Naast nestruimte is dekking in de vorm van dichte gevelbegroeiing (*Hedera helix*) of coniferen nodig. Hierin kan de huismus zich verbergen voor predatoren. Ten derde heeft de huismus eten nodig, bijvoeren in de winter door mensen draagt positief bij aan de instandhouding van de huismus.

De biotoop van de huismus is ook buiten het broedseizoen beschermd. Het aantal huismussen in Amsterdam is de laatste jaren afgenomen. Ook landelijk is deze trend te zien, daarom staat de huismus op de Rode lijst. Voor het in stand houden van een kolonie mussen is het van belang dat zowel nestgelegenheid als schuilmogelijkheden beschermd worden.

Voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van de huismus is een ontheffing van Artikel 11 van de Flora- en faunawet nodig. Ontheffing kan alleen worden aangevraagd met een belang uit de Vogelrichtlijn. De mogelijkheden hiervoor zijn zeer beperkt. Voor de kolonie huismussen moeten dan ook maatregelen worden getroffen om deze tijdens en na de werkzaamheden in stand te houden.

Tijdens de werkzaamheden kan dit door een alternatieve biotoop aan te bieden. Na de voltooiing van de werkzaamheden zijn er maatregelen nodig om de biotoop voor de huismussen in de nieuwbouw in stand te houden. Geadviseerd wordt om de maatregelen bij de ontheffingsaanvraag van de Flora- en faunawet voor te leggen. Als deze als voldoende worden beoordeeld zal er een beschikking volgen waarin de ontheffingsaanvraag wordt afgewezen, omdat de noodzaak daarvoor ontbreekt.

Overige broedvogels

Voor de overige broedvogels geldt dat de nesten gedurende de broedtijd beschermd zijn, maar daar buiten niet. Ontheffing voor broedende vogels wordt meestal niet verleend, omdat het in de regel goed mogelijk is om verontrusting in het broedseizoen te voorkomen.

Vrijstelling en niet-beschermd

Voor de grondgebonden zoogdieren, de amfibieën en vissen in het plangebied geldt het vrijstellingsbesluit. Dat betekent dat er geen ontheffing nodig is bij ruimtelijke ontwikkelingen. Wel geldt voor alle soorten de zorgplicht. Dat betekent dat door zorgvuldig te werken zoveel mogelijk schade aan diersoorten moet worden voorkomen.

Conclusie Flora- en faunawet

Tabel 3	HRL IV	Vleermuizen Verblijfplaatsen	-	Nader onderzoek gebouwen
Tabel 3	HRL IV	Vleermuizen Foerageergebied	-	Geen ontheffing nodig indien foerageergebied in stand blijft
Tabel 1		Zoogdieren, amfibieën	-	Vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkeling - Zorgplicht
Vogels		Broedvogels	-	Werkzaamheden niet in broedtijd
Vogels		Vaste verblijfplaats	-	Nader onderzoek naar huismussen in gebouwen

Mitigerende maatregelen

Mitigerende maatregelen met betrekking tot vleermuizen

Na onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen kunnen mitigerende maatregel worden vastgesteld.

Mitigerende maatregelen met betrekking tot broedvogels

Bij het kappen van bomen en het verwijderen van struiken en ruigte moet rekening gehouden worden met de broedtijd van vogels. Afhankelijk van soort en weer loopt deze ongeveer van half februari tot augustus. Bomen en struiken moeten dus voor half februari verwijderd worden.

Mitigerende maatregelen met betrekking tot zoogdieren

Het verwijderen van ruigte en struweel dient in een rustig tempo ,in één richting, uitgevoerd te worden, zodat kleine zoogdieren kunnen vluchten. Eventueel kunnen takken gebruikt worden om een vluchtroute richting spoorlijn aan te bieden.

Ecologisch werkplan

Geadviseerd wordt om voor de aanvang van de werkzaamheden, gebruikmakend van de gedragscode van de Gemeente Amsterdam en de informatie op www.flora-fauna.amsterdam.nl, een ecologisch werkprotocol op te stellen. Hierin worden de mitigerende maatregelen beschreven. Dit plan ligt op het werk en kan bij controle aan een inspecteur van de AID worden getoond. Ook kan dit plan bij de ontheffingsaanvraag gebruikt worden om aan te tonen hoe er bij de werkzaamheden met beschermde soorten omgegaan wordt.

Andere beleidskaders

De huismus is een soort van de Rode lijst.

7. Kansen voor natuur

Bij de inrichting en het beheer van de openbare ruimte van de wijk kan rekening gehouden worden met de biotoopeisen van vleermuizen en vogels. Dit kan door inheemse boom-, struik, en plantensoorten te gebruiken en deze af te stemmen de voedselbehoefte, zodat er in alle seizoenen voedsel aanwezig is. Voor de oevers van de Slotervaart geldt dat deze meer natuurvriendelijk ingericht en beheerd zouden kunnen worden.

Met het ophangen van nestkastjes voor mezen, boomkruiper, boomklever, spechten, vliegenvangers, etc. kan de broedgelegenheid worden gestimuleerd.

Groene daken en groene muren zorgen ook voor een groter aanbod van insecten en nestgelegenheid. Ook bewoners kunnen worden gestimuleerd om natuurvriendelijke maatregelen te treffen in de vorm van het aanbieden van nestgelegenheid, gebruik van een variatie van inheemse soorten en het natuurvriendelijk beheer van tuinen.